

Podzim roku 45

Stála tam, v černých šatech a s malou kabelkou přes rameno. Blížil se k ní ze strany a nejprve si nebyl jistý, že to vyhublé stvoření s nakrátko ostříhanými, do všech stran trčícími vlasy, je jeho Emilka. Ale pak zpozoroval nad špičatým nosíkem velké čokoládové oči, které mu celé dětství připadaly tak tajemné a které potom, když odjela pryč, daleko na Moravu, aby se skryla, nemohl dostat z hlavy. Vídával je ve snech, jen ty samotné oči, smutně se usmívající, jako tenkrát, když jim bylo patnáct, stáli spolu na nádraží, ona v těch květovaných šatech, které jí tolik slušely a s kufrem v ruce, a loučili se. Samozřejmě tam tehdy byli i všichni ostatní: pan Edelstein s paní Elsou, pan Steiner a paní Steinerová, Sára a Hugo. Ale pro něj, pro Jana, existovala jen Emilka a její oči, Emilka, která, když viděla, jak má slzy na krajíčku, řekla tiše: „Prosím, neplakej. Vždyť se brzy uvidíme.“ Výjimečně neměla pravdu: od toho dne na vlakovém nástupišti uplynulo už víc než šest let. Kolikrát si za tu dobu vyčítal, že jí tenkrát neřekl pravdu? Že k ní nepřistoupil blíž, nenaklonil se rty k jejímu uchu a přes ty husté černé vlasy, které splývaly až pod ramena, ji do něho nepošeptal, že ji miluje? Tisíckrát. Ne, milionkrát. A zvlášť poté, co u jejich dveří jednoho listopadového dne roku 1943 zazvonil asi třináctiletý chlapec, který Marii, jež šla otevřít, předal kus papíru, na němž bylo načmáráno: „Všechny zatkli. B. K.“ Seděli pak u stolu v jídelně, on, otec, matka i Marie, a nemluvili. Snad se v duchu modlili; on tedy určitě. A to byl konec, pak o Steinerových ani Edelsteinových až do konce války nepřicházely žádné zprávy.

Až před měsícem se u nich rozdrnčel čerstvě nainstalovaný telefon. Volala Běta Kolemájová, aby jim sdělila, že Emilka se vrátila. „Zatím sama,“ sdělila mu do ucha poněkud úsečně, když se ptal, „a bude potřebovat nějakou dobu na zotavení. Pak bys ji ale vidět mohl.“ Ten den konečně nastal.

A tak tam stála, v černých šatech a s malou kabelkou přes rameno, on se k ní blížil a náhle uvědomil, že neví, jak ji přivítat. Obejmout? Podat ruku? Políbit? Říct něco, nebo mlčet? Ale to už si ho všimla, otočila se jeho směrem a vykročila mu vstříc. Než si stihl uvědomit, co se děje, svíral ji v náručí a do chmýří, které zbylo z jejích kdysi tak nádherných vlasů, šeptal: „Emilko, ach Emilko.“ Po několika minutách, které mu však připadaly jako vteřina, se vymanila ze sevření a zeptala se svým měkkým hlasem, který se za těch šest let nezměnil ani trochu: „Tak kam půjdeme?“

Kráčeli podél řeky, ona zavěšená na jeho rámě, chvílemi si povídali a chvílemi vládlo ticho, ale nezdálo se, že by jim to vadilo. Nakonec se zastavili kus za mostem, na malé louce plné ještě neodkvetlých sedmikrásek. Emilka se posadila do trávy, zavřela oči a vystavila se ustupujícímu podzimnímu slunci. „Emilko,“ promluvil po chvílce Jan. Otevřela oči. „Vezmi si mě.“ Čokoládové kruhy se rozšířily úžasem. „Dlouho jsem o tom přemýšlel, než jsem na tuhle schůzku šel. Měl jsem ti to říct už tehdy na nádraží, když jsi odjžděla. Miluju tě, Emi, a nikdy nepřestanu. Staň se mojí ženou.“ Dlouho bylo ticho.

„Ty nevíš, co jsem zažila, Jane,“ řekla konečně Emilka. „Viděla jsem plačící děti, které rvali z rukou jejich matkám. Viděla jsem lidi, kteří si lehali obličejem na mrtvé, aby v hrobech zabrali co nejméně místa. Viděla jsem staré a nemocné, jež dozorcí dobýjeli lopatami, protože na ně nechtěli plýtvat kulky. Viděla jsem umírat stovky, možná tisíce lidí. Mezi nimi i Sáru.“ Jan strnul. Tak Sára, ta malá žába, co se pořád smála, lezla po stromech jako kočka a krásně zpívala, Sára s očima tolik podobnými těm Emilčiným, ta Sára je mrtvá? „Tyfus,“ pokračovala Emilka. „Řádil v táboře neustále. Co se stalo s Hugem, strýcem Arnoštem, tetou Elsou a rodiči, to nevím. Oddělili nás hned na začátku.“ Opět zavládlo ticho. Jan nevěděl, jestli ho přerušit, ale Emilka se po chvílce znovu rozmluvila: „A ty věci, co nás nutili dělat. Pro kus chleba nebo řídkou polívku by v táboře každý udělal cokoli.“ Upřela své

obrovské oči na Jana. „Chápeš? Cokoli. Jedna dívka z baráku otěhotněla. Dítě jí vzali hned po narození, ani se nedozvěděla, jestli to byla holčička nebo chlapeček. Kdoví, co s ním udělali. Ji poslali hned druhý den s transportem na východ. To samé se ovšem dost dobře mohlo stát i mně.“

Ticho, které se rozhostilo tentokrát, bylo tíživé. Janovi vyschlo v krku. Předtím, než chlácholivým hlasem promluvil, si musel mocně odkašlat. „Jestli si myslíš, že se tím moje láska jakkoli zmenší, jsi na omylu, Emi. Já tě miluju. Opravdu, a nechci nikdy přestat. Čekal jsem šest let, než jsem ti to mohl říct a teď mě před úmyslem vzít si tě nic nezastaví.“ Emilka na něj pohlédla a v tmavých očích spatřil poplašený Jan vztek. „Já tě zastavím, slyšíš? Nedovolím, aby sis mě vzal!“ Nadechla se a pokračovala o něco mírněji: „Jane, já se za tebe nemůžu vdát. Po tom všem, co jsem prožila, se nedokážu obléct do bílých šatů a před celým světem předstírat, že ti budu věrnou manželkou. I já tě předtím milovala a představovala si, jak jednou budeme mít domek na předměstí, velkou zahradu a tři děti. Že Sára bude bydlet hned vedle a každý den se budeme navštěvovat. Jenže to nejde, víš? Sára je mrtvá a já se nechci vdát ani mít děti, protože už nejsem lásky schopna. Válka pro tebe i pro celý svět skončila, ale pro mě pokračuje dál. Uvnitř. Prosím, Jane, zapomeň na mě. Je mi líto, že to takhle končí, ale nemůžeme se dál vídat. Ničilo by tě to, protože by sis neustále představoval, že jednou, třeba za deset let, změní názor a vezmu si tě. Ale já vím jistě, že se to nestane. Prosím, odpusť mi a zkus si najít nějakou jinou dívku, hezčí než já, což koneckonců není momentálně tak těžké, která tě bude oddaně milovat a dá ti to, čeho bych já nikdy nebyla schopná. Rodinu a domov. Sbohem, Jane.“

S těmito slovy se Emilie Edelsteinová zvedla a se sedmikráskou v ruce a kabelkou, jež se jí na rameni houpala dopředu a dozadu, odcházela rychlými kroky směrem k městu.